

NYILATKOZATA

MIT KÍVÁN A MAGYAR GYERMEKEK VÉDELME? AZONNALI INTÉZKEDÉSEKET!

GYERMEKVÉDELMI REFORM ELMARADÁSA

A 2024. évet indító “kegyelmi botrány” rávilágított arra, hogy milyen nehéz helyzetben van a hazai gyermekvédelem, de a **valódi cselekvés elmaradt**. Az egész társadalmat megrázó események¹ lépéskényszerbe hozták a kormányzatot is, azonban **a kormányzat menthetetlenül elmulasztotta azt a történelmi pillanatot**, amikor végre nekiláthatott volna egy hatékony, gyermekközpontú rendszer kialakításának és működési feltételei megteremtésének. Ezzel szemben a **kegyelmi botrány nyomán hatályba lépett**, - gyermekjogi hatásvizsgálatokat is nélkülöző - **törvénymódosítások**, néhány támogatható változás² mellett, **tovább rombolták a gyermekvédelmi szakma presztízsét, az ellátórendszer működését, s tovább növelték a pályaelhagyók számát is**. A kormányzat nem adott megfelelő választ a gyermekvédelmi rendszer egyik legégetőbb problémájára sem, arra, hogy **miért nő folyamatosan a három év alatti gyerekek „beáramlása” a gyermekvédelmi rendszerbe, és a születés után miért hagyja egyre több anya újszülött csecsemőjét a kórházban**.³

A Gyermekjogi Civil Koalíció (a továbbiakban: Koalíció) a magyar jogrend részévé vált **Gyermekjogi Egyezményre tekintettel is aggályosnak, visszalépésnek tart minden olyan egyoldalú törvényi változást**, amely a prevenció szemlélet helyett kizárólag az ellenőrzésben, a számonkérésben, a szankcionáló eszközök alkalmazásában keresi a gyermekvédelem hosszú évek óta tapasztalható rendszerszintű problémáinak megoldását.⁴

---

¹ A bántalmazási esetek kivizsgálásánál azonban ma is az a legnagyobb probléma, hogy azokat nem egy független szakértői csapat végzi, hanem a bántalmazással érintett gondozási hely vezetője által kijelölt személy. Továbbá hiányzik az elméleti felkészítés arra vonatkozóan, hogy a vizsgálatokat milyen módszerekkel és milyen szempontok mentén kell lefolytatni, ezért a vizsgálatok országosan igen eltérőek.

² Nevelőszülők esetében a kollégista gyermekek után járó juttatás növelése; a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre jogosító jövedelmi értékhatár emelése; a gyermektartásdíj automatikus inflációkövetővé tétele; az utógondozói ellátottak jogosultsági jövedelemhatárának a kötelező legkisebb munkabér, járulékokkal csökkentett összege, 150%-ára történő emelése.

³ A Koalíció állásfoglalása a gyermekek valós védelméről a 2024. évi XXIX. és a 2024. évi XXX. törvények alapján

<https://gyermekjogicivilkoalicio.hu/wp-content/uploads/2024/06/ALLASFOGLALAS-Gyerekvdelmi-jogszabaly-modositas-2024.docx.pdf>

⁴ A Koalíció állásfoglalása – Szankciós szemlélet helyett több támogatást a gyermekvédelemnek

<https://gyermekjogicivilkoalicio.hu/nyilatkozat-szankcios-szemlelet-helyett-tobb-tamogatast-a-gyermekvedelemnek/>

Aggályosnak tartja a Koalíció azt is, hogy a Kormány késve fogadta el a gyermekgaranciáról szóló, 2021. június 14-i (EU) 2021/1004 európai tanácsi ajánlás megvalósítására „A gyermekek jogainak garanciáit biztosító nemzeti cselekvési terv 2030” című dokumentumot⁵, amelyben nem kaptak megfelelő hangsúlyt a jövőbeni célok, eszközök és lépések, miközben az egyre jobban ellehetetlenülő **gyermekjóléti és gyermekvédelmi területen is szükségesek a Gyermekgarancia programhoz kapcsolódó fejlesztések.**

A gyermekek védelme összetársadalmi és ágazatokon átívelő feladat, vagyis nem csupán a szűken értelmezett gyermekvédelem feladata, ezért meg kell erősíteni az ágazatok közötti együttműködést és koordinációt, egyrészt a **Gyermekjogi Egyezmény holisztikus szemléletéből,** másrészt a gyermek legfőbb érdekét szolgáló **integrált gyermekvédelmi rendszerek kialakításáról** és megerősítéséről szóló (EU) 2024/1238 ajánlásból⁶ eredően. **A gyermekvédelem kérdését az integrált gyermekvédelmi rendszerek középpontjába kell állítani** azáltal, hogy a védelmi rendszereket a gyermekek szükségleteihez igazítják, és az őket érintő döntéshozatal során be is vonják őket.

Az integrált ellátások hiánya következtében a gyermekvédelmi szakellátás, a gondozott gyermekek nevelőszülői vagy gyermekotthoni elhelyezése egy folyamat végállomása. Az, hogy hány család esetében történik meg a gyermek kiemelése a családból, nem független a jövedelmi és foglalkoztatási helyzettől, a lakáspolitikától, a gyermekes családokat célzó támogatási rendszerektől (jövedelemtranszferektől, gyermekjóléti és szociális szolgáltatásoktól),⁷ a gyermekjóléti alapellátás működésétől (elérhetőségétől és hozzáférhetőségétől, az egyes szolgáltatási típusok kiépültségének jellemzőitől), továbbá az egészségügyi és oktatási szolgáltatások feltételeitől, működésétől. Hasonló okok segíthetik vagy gátolhatják a gondozott gyermekek családba történő visszahelyezését, hazagondozását is. Ezért csak **összehangolt szakpolitikai intézkedésekkel lehet érvényesíteni a gyermek legfőbb érdekét képviselő eljárás elvét.**

A gyermekvédelemben tapasztalt **súlyos anomáliák és szakmai hiányosságok kiküszöbölése,** az ellátásban részesülő **gyermekek** - Gyermekjogi Egyezményben és Alaptörvényben is rögzített - **védelemhez és gondoskodáshoz fűződő jogainak érvényesülése érdekében a Kormány haladéktalanul kezdje meg a gyermekvédelmi rendszer reformját!**

MIT KÍVÁN A MAGYAR GYERMEKEK VÉDELME? AZONNALI INTÉZKEDÉSEKET!

- 1. Gyermekvédelem ágazati bérrendezését**
- 2. Gyermekszegénység komplex kezelését**
- 3. Gyermekjóléti alapellátás és gyermekvédelmi szakellátás működési feltételeinek megteremtését**
- 4. A gyermekjóléti alapellátás és a gyermekvédelmi szakellátás gyermekközpontú együttműködésének erősítését**

---

⁵Álláspontunk szerint a meglévő, ám de elégtelen intézkedéseket ki kell egészíteni “a gyermekek jogainak garanciáit biztosító nemzeti cselekvési terv 2030 elfogadásáról” szóló 202/2023.(V.22.) Korm. hat. felülvizsgálatokor.

⁶ A Bizottság (EU) 2024/1238 ajánlása (2024. április 23.) a gyermek mindenek felett álló érdekét szolgáló integrált gyermekvédelmi rendszerek kialakításáról és megerősítéséről
[EUR-Lex - 32024H1238 - EN - EUR-Lex](#)

⁷ A 2012. januárjától hatályos Alaptörvény un. „Alapvetés”-ében már helyet sem kapott a rászorulókról való gondoskodás állami felelőssége, biztosítása, miután „...mindenki felelős önmagáért, képességei és lehetőségei szerint köteles az állami és közösségi feladatok ellátásához hozzájárulni.” Ugyanakkor „Magyarország arra törekszik, hogy minden állampolgárának szociális biztonságot nyújtson”, de sajnos ez az állami törekvés elégtelen.

5. Gyermekvédelmi stratégia megalkotását
6. Statisztikai adatgyűjtés reformját és átláthatóságának biztosítását
7. Gyermekek életútjának vizsgálatát a gyermekvédelem rendszerében

A Koalíció azt is kéri a Kormánytól, hogy a gyermekvédelem igazi problémáit orvosolja, és **tegyen eleget** az ENSZ Gyermekjogi Bizottságának **Magyarország számára megfogalmazott ajánlásainak**, amelyek éppen ezeknek a problémáknak a megoldását szolgálják. A széles közvélemény, a társadalom számára is meg kell erősíteni a bizalomvesztetté vált gyermekvédelmi szakma hitelességét!

A gyermekek védelme mindannyiunk közös felelőssége!

HELYZETKÉP

1. Gyermekvédelem ágazati bérrendezése

A gyermekvédelmi rendszerben dolgozó szakemberek anyagi és erkölcsi megbecsülésének, képzésének, továbbképzésének, szupervíziójának hiányára, és az ezzel összefüggésben hosszú ideje fennálló súlyos szakemberhiányra számos állami és szakmai szervezet⁸ is felhívta a döntéshozók figyelmét, de nem történt semmilyen érdemi változás. A betöltetlen álláshelyek arányát 15-20%-ra becsüli a szaktárca is, miközben a **kormányzat a szociális és gyermekvédelem területén dolgozók bérrendezésének kérdését 2026-ra elhalasztotta, ami elfogadhatatlan.**

Az ellátórendszer súlyos problémájának jelentős része az **ágazat alulfinanszírozottságára és a szakemberek bérezésének hiányosságaira vezethető vissza.** A negatív trendek folytatódása gyermekotthoni telephelyek, csoportok bezárásához, nevelőszülői és lakásotthoni férőhelyek számának csökkenéséhez vezet, mellyel a gyermekjóléti és gyermekvédelmi közfeladatok ellátása is veszélybe kerülhet. A gyermekvédelem ellehetetlenült helyzete azt is jelenti, hogy a gyermek védelemhez és gondoskodáshoz való jogával kapcsolatban a magyar **állam az Alaptörvényben rögzített intézményvédelmi kötelezettségét nem látja el megfelelően.**

A kormányzat 2010 óta több lépcsőben feldarabolta és újraszabályozta önálló jogállási törvényekkel a közszférát, ágazatspecifikus illetményrendszereket alakított ki. Ezek nehezen átláthatók és ágazaton belül is erős feszültségeket keltenek azzal, hogy azonos vagy hasonló munkaköröket betöltő dolgozók között is jelentős illetmény-különbség alakul ki. **A gyermekvédelmi dolgozók bérezését meghatározó közalkalmazotti bértábla 2008 óta nem változott, 2024-től gyakorlatilag a bérminimum adja a bérrendszer alapját.** A kapcsolódó pótlékok fejlesztésére egyedül a bölcsődei dolgozóknál került sor. **A 2022-2023-as kiugró inflációra nem érkezett érdemi bérfejlesztés, így a bérek reálértéke csökkent.** Az elérhető adatok szerint a gyermekvédelmi ágazat bére a nemzetgazdasági átlagbér mintegy 78 %-a körül alakul annak hatására, hogy a minimálbér emelkedik.⁹

A jövőre nézve szükséges a jelenlegi bérrendszer felülvizsgálata, a szakmai végzettséget és tapasztalatot figyelembe vevő, kiegyensúlyozottan progresszív bértábla létrehozása, amely

⁸A Koalíció javaslatcsomagja – Mit kíván a magyar gyermekvédelem

<https://gyermekjogivilkoalicio.hu/aktualis/mit-kivan-a-magyar-gyermekvedelem-javaslatcsomag>

⁹ Az ÁSZ 2024.évi vizsgálati jelentése szerint a tizennyolc vizsgált gyermekvédelmi szakellátó intézményben foglalkoztatottak havi bruttó átlagkeresete 2023-ban 450,3 E Ft volt, amely jelentősen elmaradt a KSH által a nemzetgazdaság egészére kimutatott 571,2 E Ft átlagkeresettől, és annak mindössze átlagosan 78,8%-a volt. <https://www.asz.hu/dokumentumok/24164.pdf>

szorosan követi a minimálbér és bérminimum emelkedését. A nem diplomás dolgozók bérhelyzetét legalább a bölcsődei dolgozók bérszintjére, a diplomás szakemberek illetményeit nagyságrendileg az egészségügyi dolgozók szintjére kell emelni. **Fontos, hogy egy új bérrendszer tartalmazzon garanciákat is az értéktartásra.**

2. A gyermekszegénység komplex kezelése

A gyermekek nagy számban érintettek a szegénység kockázatával, miközben 17 éve **nem emelkedik a családi pótlék** (gyermekszámtól és családszerkezettől függően gyermekenként 12.200 és 17.000 Ft között mozog havonta, illetve az intézményben elhelyezett gyermek esetében 14.800 Ft), a kisgyermekeket nevelők által igénybe vett **GYES, illetve GYET** összege szintén 17 éve változatlanul 28.500 Ft, s **hiányzik a valós, a gyermekek rászorultságán alapuló hatékony pénzügyi támogatás**, amit nem pótolhat a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesülők számára évente két alkalommal adandó mérhetetlenül alacsony (6000/6500 Ft) mértékű kiegészítő pótlék, ami érdemi segítséget nem jelent.

A **súlyos nélkülözésben** (medián jövedelem 40%-a alatti szinten), szegénységben élő gyermekek száma is folyamatosan nő. A 18 éven aluliak körében 2014-ben 118 ezer gyermek, a 0-17 évesek 7%-a élt ilyen körülmények között, **2023-ban már 13,1% (224 ezer gyermek)**. Az 5 éven aluliak körében 2014-ben 47 ezren, 2023-ban 76 ezren tartoztak ebbe a jövedelmi csoportba. Ezek a gyerekek olyan háztartásokban nevelkednek, amelyek **átlagjövedelme nem haladja meg a havi 150-170 ezer Ft-ot**. (ez 4 fős, két szülő és két 14 éves gyerek összetételű háztartásokra vonatkozik). A gyermekek és a roma kisebbség tagjai továbbra is sokkal nagyobb mértékben ki vannak téve a szegénység kockázatának, mint a lakosság többi része.¹⁰

A legfrissebb adatokat vizsgálva az infláció mértéke (fogyasztói árak) a 2008-2024 közötti időszakban 101,6%, a 2010-2024 közötti időszakban 84,5% volt. Az élelmiszerárak sokkal erősebben emelkedtek, melynek a mértéke a 2008-2024 közötti időszakban 160%, a 2010-2024 időszakban 141,3% volt. **Az alapvető élelmiszerek ára a 2021-2025 közötti időszakban 83,45%-os emelkedést mutatott.** Eközben a szociális vetítési alap (korábban öregségi nyugdíjminimum) mértéke 2008 óta változatlanul 28.500 Ft., továbbá a gyermekotthoni napi étkezési normatíva minimum összege változatlanul 1500 Ft/nap, a ruházattal kapcsolatos költségek éves összege 114 ezer Ft/év, a gyermekotthonban élő 14 év feletti gyerekek zsebpénze pedig 5130 Ft/hó. A nevelőszülőknél nevelkedő átlagos szükségletű gyermek után 64.124 Ft/hó ellátmány jár, amiből lehetetlen megfelelő színvonalon biztosítani különösen a gyerekek ételmezését, ruházódását, tanszereit, egészségügyi ellátását, valamint a lakásfenntartási költségek kiegészítését.

A legkedvezőtlenebb jövedelmi helyzetű családok a "hagyományos" családtámogatási ellátásokat tudják igénybe venni, az adó- és járulékkedvezmény, valamint az elmúlt években bevezetett "más" szociálpolitikai eszközök számukra vagy egyáltalán nem, vagy csupán részlegesen érhetőek el. Meg kell említeni **a lakásfenntartási támogatást is**. A 2000-es évek végén, a válság éveiben 4-500 ezer ember számára folyósítottak normatív lakásfenntartási támogatást. 2015 óta a helyi önkormányzatoknak már nem kötelező ilyen jellegű támogatást nyújtani, a központi állam pedig nem fordít pénzt lakásfenntartási támogatásra. A **normatív lakásfenntartási támogatás kivezetése** leginkább az amúgy is nehéz helyzetben lévő településeket, illetve a mélyszegénységben élő, legrászorultabb, többgyermekes háztartásokat sújtotta.¹¹

A családokat érintő komplex problémák mai mértéke már messze meghaladja a jelenlegi gyermekvédelmi rendszer teljesítőképességét, módszereit és lehetőségeit. Ennek ellenére gyermekjogi elvárás, hogy a szakemberek a gyermekjóléti alapellátás keretében - más ágazatokkal

¹⁰ Roma in 10 European countries - Main results <https://fra.europa.eu/en/publication/2022/roma-survey-findings>
Szegénységkutatás – Elemzés a magyarok pénzügyi kitézettségéről 2024

https://egyensulyintezet.hu/wp-content/uploads/2024/06/szegenyseg_2024.pdf

¹¹ https://www.habitat.hu/files/lft_habitat_20150506.pdf

együttműködve - olyan pénzügyi és személyes szolgáltatásokkal, módszertani eszközökkel rendelkezzenek, amelyek valóban alkalmasak a család egyben tartására.

A gyermekszegénység problémája a gyermekvédelmi szakellátásban is jelen van. **A szakellátásba való beutalásoknál ugyanis a kizárólag anyagi okokra visszavezethető családból való kiemelés tilalma nem érvényesül maradéktalanul.** Az alapvető jogok biztosja (ombudsman) számos vizsgálatban tárta fel, hogy a gondozott gyermekek nagy részét elsősorban vagy kizárólag szülei rossz életkörülményei és anyagi nehézségei miatt emelték ki a családjukból.¹²

3. Gyermekjóléti alapellátás és gyermekvédelmi szakellátás működési feltételeinek megteremtése

2025-ben Magyarországon változatlanul nem készült gyermekközpontú költségvetés, így a gyermekekre és a gyermekek védelmére fordítható összeg nem átlátható, továbbá az elérhető adatok sem kifejezetten a gyermekvédelem alap- és szakellátására fordított kiadásokat mutatják.

Megfelelő pénzügyi források mellett erősíteni kell a gyermekek veszélyeztettségének, elhanyagolásának, bántalmazásának a megelőzését, az ehhez szükséges szakmaközi és ágazatközi együttműködést, a **gyermekjóléti alapellátás** „kapuőri” funkcióját, mely a gyermekek családból való kiemelésének megelőzését hivatott biztosítani. Ennek legfontosabb, **legsürgetőbb lépései:**

- a család és gyermekjóléti szolgálatok és központok szakmai munkájának erősítése **létszámfejlesztéssel, a munkakörülményeik javításához** szükséges költségvetési fedezet biztosításával;
- a szakmai munka támogatására **továbbképzések tartalmának és a képzést szolgáltató szervezetek körének bővítése,** valamint szakmai módszertani anyagok kidolgozása;
- a vármegyei **módszertani gyermekjóléti szolgálatok** országos hálózatának ismételt kialakítása;
- az átmeneti gondozást biztosító intézményrendszer fejlesztése, a helyettes szülői hálózat láthatóvá tétele, a **helyettes szülői díj markáns megemlése** (2025 évben változatlanul 15.000 Ft/gyermek), a gyermekek átmeneti otthona és családok átmeneti otthona férőhely kapacitás bővítésének elősegítése, a hozzáférésben jellemző hangsúlyos területi egyenlőtlenségek csökkentése, amely intézkedések a családból történő, a lakhatási válság okozta, jogszerűtlen kiemelések, kórházban maradt újszülött gyermekek számának csökkenéséhez is hozzájárulnak;
- a válsághelyzetben lévő várandós anya** több oldalú támogatása, segítése az újszülött gyermeke megtartásában és felnevelésében;
- kórházban hagyott csecsemők szüleinek támogatása érdekében egy új, **ún. “kórházi szociális segítő” munkakör kialakítása a gyermekjóléti központokban,** ami biztosítani tudja a stabil, állandó kórházi jelenlétet, szemben a mostani – jellemzően heti - pár órás jelenléttel. A csecsemők biztonságos napi gondozása érdekében biztosítani kell a csecsemő- és kisgyermekgondozók jelenlétét is.

A család- és gyermekjóléti szolgálatok esetében a családsegítők elvárt létszáma négyezer fő lakosságszámra vetítve, illetve – ha ez magasabb létszámot eredményez – minden 25 ellátott családra 1 fő, de minimum 1 fő. A 3 fő - vagy az azon feletti - családsegítő közül intézményvezetőt kell kinevezni. Ugyanakkor **a költségvetési törvényben meghatározott finanszírozott dolgozói létszám ettől teljesen eltérő is lehet,** ami gátolja a megfelelő személyi és tárgyi feltételek biztosítását, az elvárt szakmai munkát.

A gyermekvédelmi szakellátás működése kritikus szintre jutott. A bekerülő és a (nevelésbe vételi eljárások akár évekig történő elhúzódása miatt) bekerülésre váró gyermekek magas száma, a

---

¹² Az alapvető jogok biztosának jelentése az AJB-276/2023. sz. ügyben <https://www.ajbh.hu/documents/10180/3dae8c3a-0a60-e61c-e40a-ee1e61ef5b40>

hazagondozások, ezen belül az előzetes szükségletazonosítás nélküli beutalások felülvizsgálata alapján történő "korai" hazagondozások alacsony száma - különösen a kelet-magyarországi régiókban - a rendszer működésképtelenné válását eredményezte. Mindemellett az a komoly veszélyekkel járó helyzet is előállt, hogy gyermekek élnek úgy továbbra is a családjukban, hogy ott súlyos veszélyeztetésnek vannak kitéve, de a **gondozási helyeken lévő férőhelyhiány, valamint a szülők és/vagy a gyermek együttműködésének hiánya**¹³ miatt az elhelyezésükre nincs lehetőség. További gyakori probléma az is, hogy a létszámihiánnyal küzdő gyámhivatalokban a gyermekek ügyeiben hónapokig nem születnek döntések, valamint a szakellátásba bekerülő gyerekek elhelyezése sem a szükségleteiknek megfelelően történik.

A Belügyminisztérium sajtónak adott válasza szerint 2024-ben a Szociális és Gyermekvédelmi Főigazgatóság fenntartásában 417 határozatlan és **48 ideiglenes működési engedéllyel rendelkező intézmény volt, ez utóbbi az elégtelen személyi és tárgyi feltételek miatt.** Továbbá 2024-ben a működő 793 gyermekotthoni csoport közül 84, tehát több, mint a 10 %-a volt érintve összevonással, bezárással.¹⁴ 2010-ben 5416-an, 2023-ban 5811-en dolgoztak nevelőszülői munkakörben. Ez egyben azt is jelenti, hogy a **nevelőszülők számát nem sikerült érdemben növelni**, és a nevelőszülőknél nevelkedő gyermekek jelentős része olyan nevelőszülői családban él, ahol 4-6 gyermekvédelmi szakellátásban részesülő gyermek is zsúfolódik. Az ombudsman¹⁵ többször is felhívta a figyelmet arra, hogy a gyermekvédelmi szakellátásban nevelkedő gyermekek legfőbb érdekének figyelembevétele sok esetben azért nem valósul meg, mert kevés a nevelőszülői férőhely és ezért **gyakran a lakóhelyüktől távol eső gondozási hely kerül kijelölésre**, mellyel elnehezül a családi kapcsolatok fenntartása.

A gyermekvédelmi szakellátás terén a következő lépések váltak elengedhetetlenné:

- a "kifogástalan életvitel és a pszichológiai alkalmassági" vizsgálat szabályainak módosítása, az emberi méltóságot sértő, a magánélethez való jog sérelmével járó elemek megszüntetése;
- a szakmai munka erősítése a szakmai létszám növelésével, így a gyermekotthonra és gyermekotthoni csoportra vonatkozó dolgozói létszám minimumot meg kell emelni, mert a nevelői és a gyermekfelügyelői, továbbá a segítői státuszok száma elégtelen. Különleges figyelmet kell fordítani a mintegy 700 speciális ellátási szükségletű gyermek rehabilitációjára, melyhez megfelelő pszichológiai, pszichiátriai és drogrehabilitációs ellátást is ki kell alakítani;
- új (régi) munkakörök létrehozása – **családgondozói (utógondozói)**, amely a családba történő visszahelyezés érdekében látja el tevékenységét, segíti a gyermekjóléti központ szakemberének tevékenységét a család alkalmassá tételében a gyermekek visszafogadására;
- a gyermekkel foglalkozó intézmények, hálózatok **traumatudatos működésének** biztosítása, hogy hatékony gyakorlat valósuljon meg a gyermekek traumából való gyógyulásához, különös figyelemmel a bántalmazott gyermekek terápiás kezelésére;
- a gyermekek bevonásával, a gyermekekre kellően érzékeny és hozzáférhető **panasz- és bejelentési eljárások kialakítása illetve ismertté tétele** minden gyermek és velük dolgozó szakember, szülő számára.
- a nevelésbe vételi eljárás során a gyermek legfőbb érdekének képviselőjére hivatott **gyermekjogi képviselők feladatkörének** - megfelelő létszámnövelés mellett¹⁶ - bővítése, figyelemmel a **gyermek és az szülő közötti érdekellentétre.**

4. A gyermekjóléti alapellátás és a gyermekvédelmi szakellátás gyermekközpontú együttműködésének erősítése

¹³A nevelésbe vételi eljárások elhúzódása mögött a férőhely hiány mellett sok esetben az áll, hogy a gyámhivatali tárgyalást nem tudják megtartani, mivel azon a gyermek nem jelenik meg. Emögött részben az állhat, hogy a szülők ellenérdekeltek abban, hogy a gyermeket kiemeljék a családból és ezért nem működnek együtt a gyámhatósággal és a területi gyermekvédelmi szakszolgálattal.

¹⁴ https://eduline.hu/kozoktatas/20241219_gyerekevedelem_munkaerohiany_alulfizetettseg_megoldas_hiany

¹⁵ Az alapvető jogok biztosának jelentése az AJB-276/2023. sz. ügyben

<https://www.ajbh.hu/documents/10180/3dae8c3a-0a60-e61c-e40a-ee1e61ef5b40>

¹⁶ Jelenleg csak 16 gyermekjogi képviselő dolgozik a létszámleépítést követően a gyermekvédelemben.

A gyermekvédelmi törvényben a **gyermekek védelmét két minőségileg eltérő szint** biztosítja, a gyermekjóléti alapellátások¹⁷ és a gyermekvédelmi szakellátások¹⁸ alrendszere, amelyhez szervesen illeszkedik a gyámhatóságok feladat- és hatásköre **azzal, hogy a gyámhivatali rendszer strukturális átalakítása, szervezeti önállóságának visszaállítása szintén megkerülhetetlen. A szinterek közötti koherenciát a törvény az együttműködés eszközével kívánja hangsúlyosan biztosítani**, orvosolva ezzel az esetleges távolságtartást, a fel-felbukkanó szemléletbeli különbséget is. **A gyermekek védelmében eljáró szervek és személyek közötti együttműködést hátráltatják a gyakori rendszerszintű érdekkonfliktusok, a kedvezőtlen működési feltételek is**, valamint az, hogy a társadalmi közbeszédben is visszaszorult az utóbbi évtizedben **a párbeszéd**, ami csökkenti a szakpolitikai döntéshozatal minőségét és gyengíti a társadalmi kohéziót.

Az együttműködések során a gyermek jogaira, szükségleteire tekintettel az **alábbi kérdéseket indokolt vizsgálni minden gyermek esetében:**

- kapjon megfelelő segítséget a **családjában történő nevelkedéshez** (szolgáltatások területi egyenlőtlensége, speciális szolgáltatások és krízis ellátások hiánya, helyettes szülői gondozás láthatatlansága);
- időben emeljék ki a családjából** (sok a megkésett bekerülés), és az egyéni szükségleteinek **megfelelő gondozási helyre kerüljön** (kevés a férőhely);
- ne szakadjon el családjától, családi kapcsolataitól**, ami a hazagondozás egyik eszköze (kapcsolattartási helyszínek hiánya);
- megfelelő ideig legyen a megfelelő gondozási helyen** (állandóság hiánya, a gondozási helyek gyakori változása, gyakori iskolai kudarcok);
- intenzív családgondozással készítsék elő a vérszerinti családba történő visszatérést** (gyermekvédelmi gyám és az esetmenedzser bizonytalan kompetenciái),
- hazagondozás sikertelensége esetén időben készítsék elő az **örökbefogadást**;
- kapjon segítséget a családba történő **visszailleszkedéshez**, a társadalmi integrációt segítő **utógondozáshoz**, ellátáshoz, otthonteremtéshez (családgondozói, utógondozói munkakörök hiánya).¹⁹

Az alap és a szakellátás együttműködésének minősége rendkívül fontos a mintegy négyezer, évente bekerülő és a gyermekvédelmi szakellátásból (gyermekotthonokból, nevelőszülőktől) hasonló nagyságrendben évente kikerülő gondozott gyermekcsoportnál. Ugyanakkor nemcsak fontos, de elkerülhetetlen az együttműködés az igen sérülékeny, ideiglenes hatállyal elhelyezett gyerekeknél, továbbá gondozási helyükről engedély nélkül eltávozott (szökött) kiskorúaknál.

A gyermekvédelmi reform célja, hogy a gyermekjóléti és gyermekvédelmi **alrendszerek közötti együttműködés ténylegesen a gyermek sorsát érintően javuljon. Ennek érdekében:**

---

¹⁷A gyermekjóléti alapellátás hozzájárul a gyermek fejlődésének, jólétének, a családban történő nevelésének elősegítéséhez, szocializációs hátrányainak csökkentéséhez, a veszélyeztetettség megelőzéséhez, ill. megszüntetéséhez, továbbá a családjából történő kiemelésének a megelőzéséhez.

¹⁸A gyermekvédelmi szakellátás feladata, a családjukból kikerült, ideiglenes hatállyal elhelyezett, ill. nevelésbe vett gyermekek otthon nyújtó, azaz a családpótló ellátása, valamint a fiatal felnőttek további utógondozói ellátása. A szakellátás fő célja a családi környezetbe történő visszahelyezés, visszagondozás.

¹⁹A gyermekvédelmi rendszer diszfunkcionális működését mutatja, hogy a gondozási -nevelési folyamatnak nem eléggé hangsúlyos eleme az önállóságra nevelés, az önálló életvitel kialakítása. A társadalmi beilleszkedés elnehezül, ha elmaradnak az önálló élethez szükséges készségek elsajátítása, a megfelelő képzettség megszerzése. Ezért a szükséglet szerinti ellátást ki kell egészíteni szociális, közösségi és mentálhigiénés elemeket is tartalmazó segítségnyújtással. A támogatás célja, hogy a fiatal felnőttek a kilépés előkészítésétől kezdve a gyermekvédelmi rendszer elhagyásáig fejlesszék a képességeit, kompetenciáit részben a mindennapi élet területén, részben a munkaerő-piacon. Segíteni kell őket abban is, hogy biztonságos lakhatást találjanak maguknak. Ebbe a folyamatba, az anyagi források biztosítása mellett, be kell vonni az ifjúsági szakembereket, civil szervezeteket, valamint magukat a fiatal felnőtteket is.

- elengedhetetlen a kellően átgondolt, határidőre rendelkezésre álló, jól dokumentált **információk átadása**, mert a gyermekeink védelmében létrehozott nyilvántartási rendszer működése nem hatékony;
- a gyermekvédelmi szakellátásban **a személyes, szóban történő információátadás jogszabályi kereteinek ismételt megteremtése**, miután az elhelyezési értekezlet szerepét átvette a gyámhivatali tárgyalás;
- az elhelyezési értekezletet, elhelyezési eszmegbeszélést ismételten alkalmazni kell a szakellátás területén is**, ahol megtörténik az előzetes szükséglet-azonosítás nélküli beutalások felülvizsgálata, a nevelésbe vett gyermek egyéni elhelyezési tervének elkészítése, melynek során lehetőség van az álláspontok (gyermekkel foglalkozó szakemberek, gondozási hely képviselői, gyermekjogi képviselő, szülő, gyermek stb.) egyeztetésére;
- a vér szerinti család megfelelő támogatása, segítése érdekében **erősíteni kell a helyi gyermekjóléti szolgálat** családgondozója és a **gyermekjóléti központ** eszmegbeszélésére **közötti együttműködést**, továbbá - megfelelő létszámbővítés mellett - a **gyermekvédelmi gyámokat "életút felelősként" kell kijelölni**;
- az "életút-felelős" kiemelt feladata** a gyermek családi kapcsolatainak elősegítése, melynek érdekében nagyobb hatáskörrel kell rendelkeznie a **család gyermeknevelési feltételeinek és funkcióinak rehabilitációjában is** (együttműködve a szakellátás ma még hiányzó családgondozójával, és a gyermekjóléti központ eszmegbeszélésével);
- a kapcsolattartás és a hazagondozás elősegítése** (alapellátás keretében kapcsolattartási helyszínek kialakítása, a gyermek és család lényeges életeseeményeiről történő folyamatos és kölcsönös tájékoztatás, valamint olyan alapellátási programok szervezése, ahol a gyermek és vér szerinti családja hosszabb időt is eltölthet együtt).

5. Gyermekvédelmi stratégia megalkotása

A Koalíció visszatérően hiányolja, hogy hazánkban az integrált gyermekvédelem érdekében nem került sor egy **gyermekvédelmi stratégia és cselekvési terv** kidolgozására, hogy az adatokon, tényeken és elemzéseken alapuló problémákra az állam - rövid és hosszú távon is - gyermekközpontú megoldásokat adjon. Ehhez munkacsoportba szerveződő szakemberekre, valid, mindenki számára hozzáférhető statisztikai adatokra, elemzésekre továbbá a rendszer működését bemutató kutatásra van szükség, figyelemmel a gyermekek véleményére is.

Az integrált gyermekvédelmi stratégia egyik **horizontális, minden területet átmetsző célja az, hogy erősítse a gyermekjogi szemléletet**, valamint biztosítsa a gyermekek jogainak védelmét, érvényesítését és előmozdítását, a jogok ismertetésétől a gyermekrésztvételen át a hatékonyabb érdekképviseletig.

6. Statisztikai adatgyűjtés reformja és átláthatóságának biztosítása

A kormányzat nem szüntette meg a gyermekvédelmi rendszer **fragmentált ágazati irányítását**, amely nehezíti a rendszer átláthatóságát, hatékonyságát, eredményességét, a gyermekekre vonatkozó adatok egységes gyűjtését, elemzését és hozzáférhetőségét. A nyilvánosan is megismerhető, jellemzően szűkkörű gyermekvédelmi statisztikai adatok későn kerülnek publikálásra akadályozva ezzel a gyermekvédelmi intézkedések hatékonyságának mihamarabbi vizsgálatát.

A kormányzatnak biztosítani kell az adatgyűjtési rendszer működésének átláthatóságát, elemzését, ennek értelmében az **Országos Statisztikai Adatfelvételi Program (OSAP)** keretében a gyermekjóléti és gyermekvédelmi ellátásokra, valamint a gyámhatósági intézkedésekre vonatkozóan gyűjtött adatok részletesebb publikálását. Ma ugyanis számos esetben csak egyedi adatigényléssel lehet hozzáférni például a veszélyeztetettség okainak tartalmi megoszlásához, vagy a család és gyermekjóléti szolgálatok és központok szolgáltatásaihoz. Ezért szükséges egy, a **gyermekvédelmi rendszer egészére vonatkozó statisztikai adatokat bemutató és értékelő kiadvány** ismételt megjelentetése, melynek célja, hogy a minisztériumok, háttérintézetek, gyámhatóságok valamint más szakmai szolgáltatók, elemző-kutató szakemberek is strukturált formában férjenek hozzá a KSH által

felvett, rögzített és adatbázisba rendezett adatokhoz, esetleg azok elemzéséhez, valamint azokhoz az adatokhoz, amelyeket a minisztérium saját adatgyűjtésének keretében kér az intézményrendszeréből.

A kormányzatnak eleget kell tennie továbbá az ENSZ Gyermekjogi Bizottsága záró észrevételeiben megfogalmazottaknak, vagyis: **“Gyűjtsön adatokat a Gyermekjogi Egyezmény minden területe vonatkozásában,** életkor, nem, fogyatékoság, földrajzi elhelyezkedés, etnikai származás, nemzeti hovatartozás és társadalmi-gazdasági háttér alapján bontva, és ezen adatok alapján azonosítsa a kiszolgáltatott és sérülékeny helyzetben lévő gyermekeket.” Mindez a gyermekvédelmi statisztikai adatok körének bővítését és egy gyermekközpontú szemléletet is feltételez. Gondoskodni kell továbbá arról is, hogy az adatokat és a mutatókat az érintett ágazatok, területek megosszák egymással, és felhasználják a különböző programok és projektek kidolgozása, nyomon követése és értékelése során.

7. Gyermekek életútjának vizsgálata a gyermekvédelem rendszerében

A gyermekvédelmi reformok megvalósításához elengedhetetlen a tudományos kutatások - egy független tudományos műhely által kidolgozott - gyermekvédelmi programjainak megteremtése. A gyermekvédelemre fókuszáló kutatások aktualitását mi sem bizonyítja jobban, mint a gyermekvédelmi rendszerben gondozott gyermekek egyre növekvő száma, a veszélyeztetettség fogalmának eltérő értelmezése, a családból való kiemelés megelőző alapellátások igénybevételének hiánya illetve azok elérhetetlensége, a túlterhelt szakemberek erőfeszítései, valamint a nevelésbe vett gyermekek társadalmi integrációjának gyakori sikertelensége. **A gyermekek életútjára fókuszáló kutatás a gyermekvédelmi rendszer működéséről kíván megalapozott helyzetképet kapni és adni,** melynek során nagy hangsúlyt kaphatnának a különböző szakemberi tényezők, tudások, tapasztalatok és kapcsolatok, illetve legalább annyi szerephez jutna az intézményrendszer struktúrája, a szolgáltatások komplexitása vagy éppen azok tartalmi, időbeni hiánya, elmaradása. A kutatás célja annak feltárása is, hogy **a gyermekvédelmi szakellátás rendszeréből** (intézményi vagy nevelőszülői ellátásból) **milyen életutak vezetnek, illetve vezethetnek a felnőtté válással az önálló élet sikeres vagy sikertelen megkezdéséhez,** netán a szociális ellátórendszer igénybevételéhez.

A gyermekek életútját több szakaszra fókuszálva indokolt vizsgálni: így a vizsgálat kiterjed a gyermekjóléti alapellátás sikerességére, vagy sikertelenségére, a családból való kiemelés okaira és körülményeire, a családi és az intézményi kapcsolatrendszer, valamint az alapellátás és a szakellátás egymásra épülésére, illetve annak konfliktusaira, a gyermek sikeres hazagondozására, örökbefogadására, illetve a fiatal felnőtté válás sikeres vagy sikertelen lezárására.

A kutatás mintegy modellezhető a gyermekvédelem rendszeréből kivezető lehetséges “gyermekutakat”, továbbá eredményei lehetőséget adhatnak arra, hogy a kutatók javaslatokat fogalmazzanak meg a jogalkotók, a döntéshozók és a gyermekvédelmi rendszert működtetők számára.

Budapest, 2025. március 5.

A Gyermekjogi Civil Koalíció szervezetei részéről:

Bagázs Közhasznú Egyesület
Család, gyermek, ifjúság Közhasznú Egyesület
Élményakadémia Közhasznú Egyesület
Gyerekesély Közhasznú Egyesület (GYERE)
Főnix Mozgalom
Háttér Társaság
Hintalovon Gyermekjogi Alapítvány
Igazgyöngy Alapítvány
Jogismeret Alapítvány
Kék Vonal Gyermekkrízis Alapítvány

Közép Európai Mediációs Intézet
Magyar Női Érdekvégyesítő Szövetség
Magyarországi Terre des hommes Alapítvány "Lausanne"
MPT Gyermekvédők Korczak Közössége
Országos Gyermekvédő Liga
Pressley Ridge Magyarország Alapítvány
Rosa Parks Alapítvány
Szociális Munkások Magyarországi Egyesülete (SzMME)
Szociális Szakmai Szövetség
Társaság a Szabadságjogokért (TASZ)
Validity Alapítvány
Világszép Gyermekvédelmi Alapítvány

és egyéni szakértők, mint:

Aczél Anna
Adler Katalin
dr. Baracsi Katalin
Békés Zoltán
Bíró Dalma
Ercse Krisztina
dr. Gyulai Edina
dr. Herczeg Rita
dr. Jánoskúti Boglárka
dr. Katonáné dr. Pehr Erika
dr. Kovács Zsuzsanna
dr. Lux Ágnes
dr. Makai Éva
dr. Mátyók Fanni
Negrea Vidia
Németh Barbara
dr. Révész Magda
Tománé dr. Mészáros Andrea
dr. Tóth Zsófia
Varga-Sabján Dóra

A nyilatkozattal megfigyelő szervezetként egyetért:

Emberi Jogi Nevelők Hálózata
Civil Közoktatási Platform